

ESTOŃSKI CIT

Aspekty księgowo i podatkowe

Patrycja Kubiesa

WYDANIE **2**

Materiały uzupełniające na stronie:
<https://www.profinfo.pl/materiały-dodatkowe>
będą dostępne do 31 grudnia 2027 r.

ESTOŃSKI CIT

Aspekty księgowe i podatkowe

Patrycja Kubiesa

WYDANIE

2

Stan prawny na 1 grudnia 2024 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zajęc

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie.....	11
Rozdział 1	
Wejście w system estońskiego CIT	13
1.1. Zaczynamy przygodę z estońskim CIT, czyli warunki wejścia i utrzymania systemu estońskiego CIT	13
1.1.1. Uwagi wstępne.....	13
1.1.2. Kryterium przychodów pasywnych	14
1.1.3. Kryterium zatrudnienia.....	31
1.1.4. Kryterium formy prawnej.....	42
1.1.5. Kryterium posiadania udziałów	44
1.1.6. Kryterium prowadzenia ksiąg rachunkowych na podstawie ustawy o rachunkowości.....	47
1.1.7. Zawiadomienie o wyborze opodatkowania ryczałtem.....	48
1.1.8. Wyłączenia z możliwości wejścia w system ryczałtu	50
1.1.8.1. Uwagi wstępne	50
1.1.8.2. Przedsiębiorstwa finansowe	52
1.1.8.3. Instytucje pożyczkowe.....	54
1.1.8.4. Podmioty strefowe.....	54
1.1.8.5. Podatnicy w trakcie zamykania działalności.....	56

1.1.8.6. Podatnicy powstałi w wyniku połączeń, podziałów lub wnoszenia wkładów a system estoński	57
1.2. Ustalenie statusu małego podatnika	63
1.3. Ustalenie statusu podatnika rozpoczynającego działalność.....	65

Rozdział 2

Obowiązki dokumentacyjne w estońskim CIT	71
2.1. Przygotowanie dokumentacji i ksiąg na wejściu w ryczałt.....	71
2.2. Rozliczenie strat przed wejściem w ryczałt	74
2.3. Rozliczenie dochodu z przekształcenia.....	79
2.4. Przygotowanie korekty wstępnej (informacja o przychodach i kosztach).....	85
2.5. Złożenie CIT-8 za rok poprzedzający wejście w system	95
2.6. Prezentacja sprawozdania finansowego za rok poprzedzający wejście w system ryczałtu oraz wyodrębnienie w kapitałach	96
2.7. Przygotowanie planu kont i polityki rachunkowości	98
2.8. Prezentacje podatku od korekty wstępnej w księgach spółki.....	107
2.9. OSW-RD.....	108
2.10. Podsumowanie sprawozdawczości w przypadku wejścia w ryczałt w czasie trwającego roku lub od początku roku.....	111

Rozdział 3

Opodatkowanie ryczałtem	117
3.1. Podstawy opodatkowania ryczałtem	117
3.1.1. Uwagi ogólne	117
3.1.2. Dochód z podzielonego zysku.....	119
3.1.3. Ukryte zyski.....	122
3.1.4. Wydatki niezwiązane z prowadzoną działalnością gospodarczą	139
3.1.5. Dochód z nieujawnionych operacji gospodarczych	144

3.1.6. Restrukturyzacje w trakcie stosowania ryczałtu.....	147
3.1.7. Rozdysponowany dochód	147
3.2. Terminy płatności podatku	148
3.2.1. Uwagi ogólne	148
3.2.2. Dochód z podzielonego zysku.....	150
3.2.3. Ukryte zyski i wydatki niezwiązane z działalnością gospodarczą	150
3.2.4. Dochód z nieujawnionych operacji gospodarczych	154
3.2.5. Restrukturyzacje w trakcie stosowania opodatkowania ryczałtem.....	155
3.2.6. Rozdysponowany dochód	155
3.3. Stawka podatku	156
3.3.1. Stawki podatku w ryczałcie od dochodów spółek	156
3.3.2. Status małego podatnika i podatnika rozpoczynającego działalność a stawka podatku.....	157
3.3.3. Stawka podatku w przypadku wyjścia z systemu w kontekście rozdysponowanego dochodu	159
3.4. Świadczenia z podmiotami powiązanymi.....	160
3.4.1. Uwagi ogólne	160
3.4.2. Pożyczka od podmiotu powiązanego lub do podmiotu powiązanego	161
3.4.3. Wynajem od podmiotu powiązanego.....	163
3.4.4. Nabycie usług lub towarów od podmiotu powiązanego	166
3.4.5. Ceny transferowe a estoński CIT	169

Rozdział 4

Ulgi i inne preferencje a estoński CIT	171
4.1. Podatek minimalny.....	171
4.2. Podatek od przychodów z budynków.....	172
4.3. IP BOX	172
4.4. Podatek od przerzuconych dochodów	172
4.5. Ulgi na innowacyjność.....	174
4.6. Ulga na złe długi.....	174

Rozdział 5

Dywidendy	177
5.1. Wypłata dywidendy z okresu sprzed wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek.....	177
5.2. Wypłata dywidendy z okresu ryczałtu od dochodów spółek	178
5.3. Wypłata zaliczki na poczet dywidendy	185
5.4. Dywidenda z okresu ryczałtu od dochodów spółek wypłacona po wyjściu z systemu	187

Rozdział 6**Utrata prawa do opodatkowania ryczałtem**

od dochodów spółek	189
6.1. Wprowadzenie	189
6.2. Dobrowolne wyjście z systemu	190
6.3. Powody utraty prawa do opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek	190
6.4. Automatyczne przedłużenie okresu stosowania ryczałtu	196
6.5. Konsekwencje utraty prawa do opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek.....	197
6.6. Możliwość ponownego wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek	198

Rozdział 7

Powrót do ksiąg w klasycznym CIT	199
7.1. Rezerwy, odpisy i rozliczenia międzyokresowe.....	199
7.2. Amortyzacja środków trwałych.....	201

Rozdział 8

Porównanie opłacalności w estońskim i klasycznym CIT	203
8.1. Spółka z o.o. w estońskim i klasycznym CIT	203
8.2. Spółka komandytowa w estońskim i klasycznym CIT.....	204
8.3. Odroczenie opodatkowania w estońskim i klasycznym CIT	208

Podsumowanie	211
---------------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

k.c.	- ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.)
k.k.s.	- ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2024 r. poz. 628 ze zm.)
k.s.h.	- ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 18 ze zm.)
o.p.	- ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2383 ze zm.)
pr. bank.	- ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 1646 ze zm.)
pr. upad.	- ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2024 r. poz. 794 ze zm.)
u.d.u.r.	- ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 838 ze zm.)
u.k.k.	- ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2024 r. poz. 1497)
u.o.f.f.e.	- ustawa z 28.08.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1113 ze zm.)
u.p.a.p.p.	- ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2509 ze zm.)
u.p.d.o.f.	- ustawa z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 226 ze zm.)
u.p.d.o.p. / ustawa o CIT	- ustawa z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 2805 ze zm.)
u.r.	- ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.)
u.s.u.s.	- ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 497 ze zm.)

- u.ś.o.z. – ustawa z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146 ze zm.)
- Przewodnik – Objaśnienia podatkowe Ministra Finansów z 23.12.2021 r. „Przewodnik do Ryczałtu od dochodów spółek”

Inne

- JDG – jednoosobowa działalność gospodarcza
- KIS – Krajowa Informacja Skarbowa
- KUP – koszty uzyskania przychodów
- MF – Ministerstwo Finansów
- MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
- NKUP – koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów
- TUW – towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych
- WSA – wojewódzki sąd administracyjny
- ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

Od 2021 r. przedsiębiorcy w Polsce mają możliwość skorzystania z nowego systemu opodatkowania, jakim jest ryczałt od dochodów spółek, powszechnie znany jako „estoński CIT”. Jest to innowacyjne podejście do rozliczeń podatkowych, które zostało wprowadzone z myślą o ułatwieniu prowadzenia działalności gospodarczej oraz wsparciu finansowym firm, zwłaszcza w zakresie reinwestycji zysków. W założeniu estoński CIT ma na celu poprawę płynności finansowej przedsiębiorstw, a także promowanie inwestycji w rozwój biznesu, poprzez odroczenie momentu, w którym powstaje obowiązek podatkowy.

Główną ideą tego systemu jest opodatkowanie zysków spółki dopiero w momencie ich faktycznej dystrybucji, czyli wypłaty dywidend wspólnikom. Dopóki zyski są reinwestowane w firmie, a nie wypłacane wspólnikom, przedsiębiorstwo nie jest obciążone podatkiem dochodowym. Takie podejście pozwala firmom na swobodniejsze dysponowanie wypracowanymi środkami, co w założeniu powinno sprzyjać zwiększeniu nakładów na rozwój działalności, inwestycje w nowe technologie, innowacje czy ekspansję na rynki zagraniczne.

Estoński CIT szybko zyskał popularność wśród przedsiębiorców prowadzących działalność w formie spółek prawa handlowego, jednakże jego wybór wiąże się z pewnymi wyzwaniem i ryzykami. Przedsiębiorcy, którzy zdecydują się na ten model opodatkowania, muszą spełnić określone warunki wejścia do systemu, a także unikać sytuacji, które mogłyby prowadzić do wyłączenia z niego. Ważnym aspektem jest również przestrzeganie szeregu obowiązków formalnych, których

niedopełnienie może skutkować nie tylko utratą prawa do korzystania z estońskiego CIT, lecz także wiązać się z nałożeniem kar pieniężnych.

Poradnik dotyczący estońskiego CIT stanowi szczegółowy przewodnik po wszystkich aspektach tego systemu. W klarowny sposób omawia nie tylko kryteria, które należy spełnić, aby móc skorzystać z ryczałtu od dochodów spółek, lecz także aspekty księgowo oraz podatkowe, które są kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania w jego ramach. Jest to najbardziej kompleksowy i aktualny zbiór wiedzy na ten temat, który pozwala przedsiębiorcom lepiej zrozumieć, na co powinni zwracać uwagę, aby w pełni wykorzystać możliwości, jakie oferuje estoński CIT.

Warto podkreślić, że estoński CIT to rozwiązanie o dużym potencjale, szczególnie w kontekście wspierania innowacyjności oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Dzięki możliwości odroczenia momentu opodatkowania przedsiębiorcy zyskują większą elastyczność w zarządzaniu finansami firmy, co może przyczynić się do dynamicznego rozwoju ich działalności. Jednakże aby w pełni skorzystać z tego systemu, kluczowe jest zrozumienie zarówno jego zalet, jak i potencjalnych wyzwań. Prawidłowe wdrożenie estońskiego CIT oraz świadome podejmowanie decyzji finansowych może nie tylko zwiększyć konkurencyjność firm na rynku, lecz także uchronić je przed ryzykiem wystąpienia nieprzewidzianych problemów podatkowych i prawnych, które mogłyby wpłynąć negatywnie na ich funkcjonowanie w długim okresie.

W skrócie, estoński CIT to innowacyjne narzędzie, które może przyczynić się do długoterminowego rozwoju przedsiębiorstw w Polsce, szczególnie tych, które są gotowe inwestować w swój rozwój, a jednocześnie świadomie zarządzać swoimi zobowiązaniami podatkowymi.

Rozdział 1

WEJŚCIE W SYSTEM ESTOŃSKIEGO CIT

1.1. Zaczynamy przygodę z estońskim CIT, czyli warunki wejścia i utrzymania systemu estońskiego CIT

1.1.1. Uwagi wstępne

Ryczałt od dochodów spółek od momentu jego pojawienia się w polskich przepisach prawa podatkowego przedstawiany był przez Ministerstwo Finansów jako mechanizm, który skierowany jest przede wszystkim do podmiotów inwestujących i rozwijających się. W swoim exposé z 19.11.2019 r. dla najmniejszych przedsiębiorców premier Mateusz Morawiecki zapowiadał, że rozwiązanie ryczałtu od dochodów spółek, czyli tzw. estońskiego CIT, ma stanowić wsparcie w przypadku reinwestycji zysku, a także zdecydowane uproszczenie w zakresie dostępu do finansowania tych firm. Skorzystanie z ryczałtu od dochodów spółek przeznaczone jest jedynie dla podatników podatku dochodowego od osób prawnych, jednak konieczne jest przy tym spełnienie określonych warunków, co powoduje, że nie każda spółka opodatkowana podatkiem dochodowym od osób prawnych może z tego rozwiązania skorzystać. Opodatkowaniu ryczałtem może podlegać podatnik, który spełnia kryteria:

- 1) przychodów pasywnych;
- 2) zatrudnienia;
- 3) formy prawnej;

- 4) udziałowców;
- 5) posiadania udziałów;
- 6) prowadzenia ksiąg rachunkowych zgodnie z ustawą o rachunkowości;
- 7) zawiadomienia o wyborze opodatkowania.

Każde z powyższych kryteriów zostało omówione szczegółowo poniżej.

1.1.2. Kryterium przychodów pasywnych

Opodatkowany ryczałtem od dochodów spółek, zgodnie z art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p., może być podatnik, który w poprzednim roku podatkowym osiąga mniej niż 50% przychodów pochodzących:

- 1) z wierzytelności;
- 2) z odsetek i pożytków od wszelkiego rodzaju pożyczek;
- 3) z części odsetkowej raty leasingowej;
- 4) z poręczeń i gwarancji;
- 5) z praw autorskich lub praw własności przemysłowej, w tym z tytułu zbycia tych praw;
- 6) ze zbycia i realizacji praw z instrumentów finansowych;
- 7) z transakcji z podmiotami powiązanymi, w przypadku gdy w związku z tymi transakcjami nie jest wytwarzana wartość dodana pod względem ekonomicznym lub wartość ta jest znikoma.

W aspekcie kryterium przychodów pasywnych należy zatem rozważyć kilka podstawowych kwestii:

- 1) określenie wartości przychodów;
- 2) ustalenie poprzedniego roku podatkowego;
- 3) wskazanie statusu podatnika;
- 4) w przypadku transakcji z podmiotami powiązanymi – ustalenie wytwarzania wartości dodanej.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że kryterium przychodowe konieczne jest do spełnienia zarówno na moment wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek, jak i przez cały okres trwania tego opodatkowania. W sytuacji, gdy nie zostanie spełnione w ostatnim

roku bycia w systemie ryczałtu od dochodów spółek, spowoduje, że podatnik nie będzie mógł korzystać z systemu ryczałtu od dochodów spółek w kolejnym okresie.

Przykład 1

Spółka ABC od 1.01.2022 r. wybrała opodatkowanie ryczałtem od dochodów spółek. Za rok 2021 spełniała kryterium przychodów pasywnych. Spółka w okresie opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek analizuje na bieżąco, czy spełnia kryterium przychodów pasywnych. Wynika z tego, że:

Za cały rok 2022 spółka nie przekroczyła 50% przychodów pasywnych.

Za cały rok 2023 spółka nie przekroczyła 50% przychodów pasywnych.

Za cały rok 2024 spółka nie przekroczyła 50% przychodów pasywnych.

Za cały rok 2025 spółka przekroczyła 50% przychodów pasywnych.

Z tego powodu spółka od 1.01.2026 r. nie może kontynuować opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek.

Podstawa prawna:

Art. 28j ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 28l ust. 1 pkt 3 u.p.d.o.p.

Jak wskazuje art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p., podczas określania wartości przychodów pasywnych bierzemy pod uwagę wartość uwzględniającą kwotę należnego podatku od towarów i usług, a zatem kwotę brutto. Jednocześnie podczas analizy, czy spełniamy kryterium pozwalające na wejście w system, musimy zastanowić się, jaki to jest poprzedni rok podatkowy dla danego podatnika. W przypadku podatnika rozpoczynającego działalność (opisanego w pkt 1.3 niniejszej książki) warunek kryterium przychodów uznaje się za automatycznie spełniony w pierwszym roku podatkowym opodatkowania ryczałtem. Powyższe ułatwienie wynika z faktu, że w przeciwnym wypadku podatnik, który dopiero rozpoczyna działalność gospodarczą, nie miałby możliwości wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek. Z kolei w przypadku podatników już działających – bierzemy pod uwagę poprzedni rok podatkowy, niezależnie od tego, ile trwał. Należy jednak podkreślić, że z uwagi na fakt, iż podatnicy mają możliwość wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek w czasie trwającego roku podatkowego, może zdarzyć się wiele sytuacji, w których poprzedni rok podatkowy trwa np. miesiąc lub kilka miesięcy.

Przykład 2

XYZ sp. z o.o. została założona w lipcu 2023 r. Spółka od 1.01.2024 r. weszła w system ryczałtu od dochodów spółek. Poprzedni rok podatkowy spółki trwał od 1.07.2023 r. do 31.12.2023 r. W tym okresie spółka nie osiągnęła 50% przychodów pasywnych, a zatem spełnia warunek przychodów pasywnych i może wejść w system ryczałtu od dochodów spółek, jeśli realizuje także pozostałe kryteria.

Przykład 3

ABC sp. z o.o. została założona w 2013 r. Spółka funkcjonuje w ramach roku podatkowego kalendarzowego. Nowy rok podatkowy spółki rozpoczął się od 1.01.2024 r. Spółka postanowiła wejść w system ryczałtu od dochodów spółek dopiero od 1.04.2024 r. Poprzedni rok podatkowy dla spółki to okres od 1.01.2024 r. do 31.03.2024 r. Spółka powinna zatem zweryfikować, czy w okresie od 1.01.2024 r. do 31.03.2024 r. osiągnęła 50% przychodów pasywnych. Jeśli nie, to spełnia warunek przychodów pasywnych i może wejść w system ryczałtu od dochodów spółek, pod warunkiem spełnienia pozostałych kryteriów.

Przykład 4

ASZ sp. z o.o. została założona w 2021 r. Spółka funkcjonuje w ramach roku podatkowego kalendarzowego. Nowy rok podatkowy spółki rozpoczął się od 1.01.2023 r. i od tego dnia spółka postanowiła wejść w system ryczałtu od dochodów spółek. Poprzedni rok podatkowy dla spółki to okres od 1.01.2022 r. do 31.12.2022 r. W 2022 r. spółka osiągnęła przychód brutto (wraz z podatkiem VAT) w wysokości 25 000 000 zł, z czego 10 000 000 zł brutto (wraz z VAT) z wierzytelności. Poza wierzytelnościami spółka nie osiągnęła żadnych innych przychodów pasywnych wskazanych w art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p. Spółka osiągnęła zatem poziom 40% przychodów pasywnych w roku poprzednim, a zatem mniej niż 50%. Kryterium przychodów pasywnych jest więc spełnione i spółka może wejść w system ryczałtu od dochodów spółek, pod warunkiem spełnienia pozostałych kryteriów.

Przykład 5

AFC sp. z o.o. została założona w 2022 r. Spółka funkcjonuje w ramach roku podatkowego kalendarzowego. Nowy rok podatkowy spółki rozpo-

czał się od 1.01.2023 r. i od tego dnia spółka postanowiła wejść w system ryczałtu od dochodów spółek. Poprzedni rok podatkowy to dla spółki okres od 1.02.2022 r. do 31.12.2022 r. W 2022 r. spółka osiągnęła przychód brutto (wraz z VAT) w wysokości 50 000 000 zł, z czego 30 000 000 zł brutto (wraz z VAT) z wierzytelności. Spółka osiągnęła zatem poziom 60% przychodów pasywnych w roku poprzednim, a zatem więcej niż 50%. Kryterium przychodów pasywnych nie zostało spełnione i spółka nie może wejść w system ryczałtu od dochodów spółek. Jeśli jednak spółka np. w roku 2023 nie przekroczy 50% przychodów pasywnych, to będzie miała możliwość wejścia w system od 1.01.2024 r.

Tematyka katalogu przychodów pasywnych jest trudna do analizy z uwagi na fakt, że pojawiają się wątpliwości w odniesieniu do niektórych z nich. Przychody pasywne w przepisach art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p. zostały jasno określone i stanowią katalog zamknięty. Oznacza to, że w przypadku gdy podatnik osiąga inne przychody określane potocznie jako pasywne, a nie są one wskazane w art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p., to nie powinien ich brać pod uwagę podczas ustalania wartości limitu przychodów na potrzeby spełniania kryterium przychodowego.

W interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 13.06.2022 r., 0111-KDIB1-3.4010.135.2022.2.IM¹, wnioskodawca w 2021 r. uzyskał następujące przychody:

- 19 000 zł – z tytułu zbycia praw i obowiązków w spółce osobowej – spółka jawna,
- 549 145 zł – z tytułu posiadania ogółu praw i obowiązków w spółce jawnej (5%).

Wątpliwości, jakie pojawiły się u wnioskodawcy, dotyczyły tego, czy spełnia on zatem warunek przychodów pasywnych na moment wejścia w system ryczałtu od dochodów spółek, tj. od 1.01.2022 r. W ocenie wnioskodawcy przychód z tytułu zbycia praw i obowiązków w spółce jawnej nie jest przychodem wskazanym w art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p. Dyrektor KIS nie zgodził się z wnioskodawcą, że przychód z tytułu zbycia praw i obowiązków w spółce osobowej nie jest przychodem wskazanym

¹ LEX nr 647187.

w art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p., jednakże podkreślił, iż przychód ten stanowił jedynie 3,5% wszystkich przychodów. Mimo zatem, że jest on przychodem pasywnym, to jego poziom był niższy niż 50% wszystkich przychodów i kryterium to jest spełnione przez wnioskodawcę, a zatem może on od 1.01.2022 r. wejść w system ryczaftu od dochodów spółek.

Katalog przychodów pasywnych zawiera w sobie przychody pochodzące z wierzytelności. Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych nie wskazują na to, jak definiować wierzytelność. Odnalezienie definicji wierzytelności jest także utrudnione w innych przepisach. Jak wynika z art. 353 k.c., zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie to spełnić. Wierzytelność jest zatem prawem wierzyciela do żądania określonego świadczenia od drugiego podmiotu, tj. dłużnika. Podobną definicję znajdziemy w piśmie Dyrektora KIS z 17.03.2021 r., 0111-KDIB1-1.4010.538.2020.4.SG²: „Wierzytelność jest prawem podmiotowym, które w stosunku zobowiązaniowym przysługuje wierzycielowi. Przy podziale praw na majątkowe i niemajątkowe podstawę będzie stanowił interes, jaki one realizują”. Z kolei cesja wierzytelności została uregulowana w art. 509 § 1 k.c., zgodnie z którym wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Z kolei art. 509 § 2 k.c. wskazuje, że wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Stosownie do art. 510 § 1 k.c. przeniesienie wierzytelności może nastąpić w wyniku umowy sprzedaży, zamiany, darowizny lub innej umowy zobowiązującej.

W obrocie gospodarczym pojawiają się z kolei sytuacje, w których firmy korzystają z różnych rozwiązań poprawiających ich płynność finansową, np. faktoringu. Sama umowa faktoringu nie jest zdefiniowana w polskich przepisach, a zatem jest traktowana jako umowa nienazwana i znajdująca do niej zastosowanie przepisy art. 509 k.c.

² LEX nr 581319.

We wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej z 29.12.2022 r., 0111-KDWB.4010.84.2022.2.AZE, zapytano, czy w przypadku gdy wnioskodawca specjalizujący się w produkcji i sprzedaży suchych produktów mlecznych, a w szczególności kazeinianów, kazeiny, serwatki w proszku, mleka w proszku oraz mieszanin mlecznych, i korzysta z faktoringu, będzie spełniał kryterium przychodowe. Jak określono bowiem we wniosku, wnioskodawca wystawia kontrahentom faktury z odroczonym terminem płatności od 30 do 90 dni. Jednocześnie aby zachować płynność finansową, zawarł:

- 1) umowę faktoringu pełnego;
- 2) umowę faktoringu z przejęciem ryzyka niewypłacalności odbiorcy;
- 3) umowę faktoringową (określoną jako faktoring pełny z cesją wierzytelności z umowy ubezpieczenia).

Równocześnie wnioskodawca określił, że:

- 1) należności brutto (z VAT) skierowane przez wnioskodawcę do trzech ww. faktoringów przekraczają i będą przekraczać 50% ogółu przychodów wnioskodawcy z jego działalności podstawowej – sprzedaży produktów kontrahentom;
- 2) nie zbywa innych wierzytelności niż te w ramach faktoringu;
- 3) nie prowadzi obrotu wierzytelnościami.

Sytuacja wydawałaby się klarowna, a mianowicie wnioskodawca dokonuje sprzedaży towaru na rzecz kontrahenta, rozpoznaje przychód podatkowy, a następnie dokonuje sprzedaży tej wierzytelności na rzecz faktora i uzyskuje środki pieniężne dotyczące wcześniej rozpoznanego przychodu. Nie osiąga zatem przychodów *stricte* ze sprzedaży wierzytelności, tylko ze sprzedaży towaru. Jak się jednak okazało, odmienne w tym zakresie ma zdanie Dyrektor KIS, który w interpretacji indywidualnej z 29.12.2022 r., 0111-KDWB.4010.84.2022.2.AZE³, stwierdził, że: „Wnioskodawca dokonuje sprzedaży na rzecz faktora wierzytelności własnych. Zauważyć należy, że sprzedaż wierzytelności własnych jest odrębnym zdarzeniem od wcześniejszych operacji gospodarczych, w wyniku których powstał przychód należny, tj. od sprzedaży towarów

³ LEX nr 665257.

kontrahentom. Zatem mając na uwadze powyższe, wskazać należy, że Spółka w istocie będzie uzyskiwać przychody ze sprzedaży wierzytelności. Zatem do wartości przychodów, o których mowa w art. 28j ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o CIT, powinna wliczać wartość przychodów z tytułu zbycia wierzytelności własnych w ramach umowy faktoringu. W konsekwencji, jeżeli przychody z tego tytułu przekroczą 50% przychodów z działalności osiągniętych w poprzednim roku liczonych z uwzględnieniem kwot należnego podatku od towarów i usług, to Spółka nie będzie mogła skorzystać z ryczałtu od dochodów spółek, jako formy opodatkowania prowadzonej działalności gospodarczej”. Z tą interpretacją indywidualną ciężko się zgodzić, jednak istotne jest, aby przedsiębiorcy zdawali sobie sprawę z istoty tego problemu.

Podkreślenia wymaga jednak, że takie stanowisko jakie zaprezentował Dyrektor KIS nie znalazło poparcia w orzeczeniach sądu. I tak, w wyroku WSA w Warszawie z 6.07.2023 r., III SA/Wa 627/23⁴, stwierdzono, iż: „Sąd, nie można uznać, że przychody uzyskiwane z umów faktoringu własnych wierzytelności są przychodami pasywnymi, których uzyskiwanie zgodnie z powyżej omówionym zamiarem ustawodawcy miałyby świadczyć o wykonywaniu przez podatnika działalności nierzeczywistej, czy też nieaktywnej. Wręcz przeciwnie, w rozpoznawanej sprawie strona skarżąca wskutek zawierania umów faktoringu pozyskuje środki do wykonywania swojej bieżącej działalności gospodarczej, która bezsprzecznie jest działalnością mającą charakter aktywny. W ocenie Sądu, działalność podatnika pod żadnym względem nie jest zbliżona do działalności pasywnej, a przez to niezasadne byłoby zrównanie kategorii przychodów, o których mowa w art. 28j ust. 1 pkt 2 lit. a z przychodami uzyskanymi z umów fakturowania. Jak bowiem wynika z powyższego faktoring jest sposobem na pozyskanie finansowania zewnętrznego, tym samym jest on zbliżony do kredytu, a nie stanowi oddzielnego przedmiotu działalności. Intencją ustawodawcy w ramach art. 28j ust. 1 pkt 2 lit. a było ograniczenie z korzystania z opodatkowaniem ryczałtem od dochodów spółek wobec podmiotów, których przedmiotem działalności w dużej części jest nabywanie oraz następnie zbywanie wierzytelności. W takim ujęciu podmioty te nie wykonują aktywnej działalności gospodarczej,

⁴ LEX nr 3688523.

a jedynie działalnością finansową. Profil działalności strony skarżącej jest jednak całkowicie inny, nie nabywa ona wiarygodności od podmiotu trzeciego w celu ich zbycia, lecz zbywa własne wiarygodności, które są wynikiem prowadzenia przez nią rzeczywistej działalności gospodarczej. Wynik interpretacji, zgodnie z którym fakturowanie własnych wiarygodności spełniałoby zakres pojęciowy art. 28j ust. 1 pkt 2 lit. a byłby rażąco niezgodny z wykładnią celowościową przedmiotowej regulacji, która jak to zostało wyjaśnione odnosi się jedynie do przychodów pasywnych”. Z punktu widzenia podatników sytuacja ta jest o tyle niekorzystna, że nadal wydawanych jest wiele interpretacji indywidualnych, które nie zgadzają się z podejściem sądów wojewódzkich.

Kolejnym z rodzajów przychodów pasywnych wskazanych w art. 28j ust. 1 pkt 2 u.p.d.o.p. są odsetki i korzyści od wszelkiego rodzaju pożyczek. Przyjmując wykładnię językową, należy zauważyć, że ustawodawca ograniczył ten rodzaj przychodów wyłącznie do odsetek od pożyczek, a nie np. odsetek od lokat bankowych. Podobne wnioski płyną z pisma Dyrektora KIS z 28.10.2022 r., 0111-KDIB1-2.4010.543.2022.1.MZA⁵: „Należy zgodzić się z Wnioskodawcą, że nie można utożsamiać lokaty bankowej z pożyczką. Gdyby racjonalny ustawodawca chciał wyłączyć z kręgu podatników podmioty uzyskujące przychody z odsetek od lokat bankowych, to wyraźnie by to wyartykułował w art. 28j ust. 1 pkt 2 lub po prostu wskazał, że dotyczy to pomiotów, które uzyskują przychody tylko z odsetek”.

Do przychodów pasywnych należą także te pochodzące z praw autorskich lub praw własności przemysłowej, w tym z tytułu zbycia tych praw. Jak wskazuje art. 1 ust. 1 u.p.a.p.p., przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Z kolei art. 1 ust. 2 u.p.a.p.p. wymienia, że w szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);

⁵ LEX nr 659058.